

Lisäselvitys

Kriminaalipolitiikka- ja rikossoikeusosasto
hallitusneuvos Anne Hartoneva

22.6.2026

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi HE 25/2026 vp

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt julkisoikeuden apulaisprofessori Anu Mutasen kirjallisen asiantuntijalausunnon siitä, tarvitaanko otsikossa todetun hallituksen esityksen käsittelyssä eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto siltä osin kuin kyse on siitä, onko niin kutsutun opiskelijamallin ja niin kutsutun työssäoppimismallin mukaisesti rikosseuraamusalan tutkintoa suorittavien opiskelijoiden opiskelun aikaisissa etuuksissa yhdenvertaisuuteen liittyviä ongelmia.

Apulaisprofessori Mutasen mukaan asiassa ei ole sellaista epäselvyyttä perustuslainmukaisuudesta, että asiassa syntyisi eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentin mukaista veloitetta pyytää lausuntoa perustuslakivaliokunnalta.

Apulaisprofessori Mutasen mukaan *sääntelyn tarkoituksenmukaisuuden kannalta voi kuitenkin kysyä, olisiko mahdollista lähentää eri malleissa olevien opiskelijoiden etuuksia. Lisäksi ehdotetun koulutusuudistuksen vaikutuksia olisi syytä seurata ja mahdollisiin epäkohtiin tulisi puuttua viipymättä, mikäli lain voimaantultua ilmenee ongelmia yhdenvertaisuuden kannalta.*

Apulaisprofessori Mutasen esittämästä tarkoituksenmukaisuuskysymyksestä oikeusministeriö toteaa kunnioittavasti seuraavan.

Nykyisin jo käytössä olevan opiskelijamallin mukaisesti rikosseuraamusalan tutkintoa suorittava opiskelija on oikeutettu rikosseuraamusalan ammatilliseen tutkintoon johtavaan koulutukseen sisältyvistä opintososiaalisista eduista annetun oikeusministeriön asetuksen (501/2012) mukaisiin etuuksiin. Näitä ovat:

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Meritullinkatu 10
00170 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

- Oikeus saada korvaus opiskeluun kuuluvien matkojen matkakustannukset valtion matkustussäännön mukaisesti työharjoittelujaksoja lukuun ottamatta (asetuksen 1 §).
- Työharjoittelujaksojen palkkauksesta säädetään Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksesta annetun lain (1316/2006) 18 §:n 2 momentissa: työssäoppimiskakson ajalta maksettavasta palkkauksesta päättää Rikosseuraamuslaitoksen hallinto- ja tukipalveluista vastaava vastuualue (asetuksen 1 §).
- Virkasuhdetta vailla oleva opiskelija saa tarvittaessa maksuttoman majoituksen; etusijalla ovat opiskelijat, joiden vakituinen asunto on yli 80 kilometrin päässä koulutuskeskuksesta (asetuksen 2 §).
- Virkasuhdetta vailla oleva opiskelija saa opetuspäivinä maksuttoman aterian (asetuksen 2 §).
- Asetuksen 3 §:n mukaan opiskeluterveydenhuollosta säädetään terveydenhuoltolaissa (1326/2010). Virkasuhteessa oleva opiskelija kuuluu työterveyshuollon piiriin. Opiskelijan vamman ja sairauden korvaamisesta eräissä tapauksissa säädetään opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetussa laissa (1318/2002).

Ehdotetun työssäoppimismallin mukaisesti rikosseuraamusalan tutkintoa suorittavat olisivat määräaikaisessa vartijan virkasuhteessa Rikosseuraamuslaitokseen koko opintojen ajan. Siten heihin sovellettaisiin samaa lainsäädäntöä ja virkaehtosopimusta kuin muihinkin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiin. Heidän asemansa virkamiehinä vaikuttaisi siihen, miten heidän palkkauksestaan tai muista ehdoista ohjeistetaan. Työssäoppimismallin mukaisesti opiskelevat saisivat virkasuhteen mukaiset edut, kuten työterveyshuollon.

Oikeusministeriö pitää näiden kahden rikosseuraamusalan tutkinnon suorittamisen mallin etuuksien eroavaisuutta hyväksyttävänä.

Apulaisprofessori Mutasen esittämä kysymys näiden kahden rikosseuraamusalan tutkinnon suorittamisen mallin etuuksien lähentämisen mahdollisuudesta koskisi lähinnä opiskelijamallin etuuksien kehittämistä lähemmäs työssäoppimismallia, koska selvää olisi, että virkasuhteessa olevien tutkinnon suorittajien etuudet vastaavat muiden virkamiesten etuuksia.

Opiskelijamallin mukaisesti opiskelevan etuuksista säädetään siis oikeusministeriön asetuksella. Koulutusuudistuksen voimaantuloon liittyen oikeusministeriössä valmistellaan uusi asetus syksyllä 2026. Asetuksen valmistelussa lähdetään siitä, että nykyiset opiskelijamallin mukaiset opintososiaaliset etuudet säilytetään. Rikosseuraamuslaitos on sitoutunut nykyisten etuuksien säilyttämiseen. Jos näitä etuuksia parannettaisiin nykyisestä, Rikosseuraamuslaitoksen tulisi osoittaa tähän nykyistä suurempi rahoitus.

Edellä todetun asetuksen valmistelussa oikeusministeriö selvittää Rikosseuraamuslaitoksen kanssa sitä, olisiko ja minkä laajuisiin opiskelijamallin mukaisesti tutkintoa suorittavien opiskelijoiden opintososiaalisten etuuksien parantamiseen taloudellisia mahdollisuuksia.

Oikeusministeriö pitää asianmukaisena apulaisprofessori Mutasen näkemystä, että koulutus uudistuksen vaikutuksia olisi syytä seurata ja mahdollisiin epäkohtiin tulisi puuttua viipymättä, mikäli lain voimaantultua ilmenee ongelmia yhdenvertaisuuden kannalta.